

БОСПОРСЬКІ КРЕПУНДІЇ З ОГУЗУ

Серед комплексу різноманітних прикрас, що походять з скіфського царського кургану Огуз, привертає до себе увагу золоте намисто з фігурними підвісками. Воно складається з десяти трубчастих пронизок, які згорнуті з тонкого золотого листа, з обоймами на кінцях. Чотири з них оздоблені об'ємними привісками, що прикріплені до маленького кільця, зробленого з золотого дроту.

Одна підвіска у вигляді голови барана, порожниста всередині, нагадує кінцівку ритона. Друга — у формі фігурки лева з розкритою пащею, який лежить. Третя у вигляді пронизки, прикрашеної сканню та зерню. Остання має вигляд плескача з нерівною поверхнею та отвором у верхній частині.

Гладенькі пронизки утворювали складну шийну прикрасу, що, вірогідно, доповнювалась і золотими намистинами. Підвіски виконували роль амулетів. Певних відповідностей їм в скіфських пам'ятках немає. Ті ж речі, що можна привести як аналогії огузьським, доповнювали, як правило, складні прикраси іншого типу (пектораль, намисто, ритони).

Якщо розглядати весь набір амулетів в цілому, виникає асоціація із золотими прикрасами трону з Келермесу (к.3), серед орнаментальних елементів якого також є лев, баран та фігурна об'ємна річ, що прикрашена псевдозерню та рельєфною розеткою. Всі ці деталі, без сумніву, були підпорядковані ідеї і пов'язані з символами царської влади.

Різнманітні намиста з фігурними підвісками, подібні огузьським, знайдені серед старожитностей Боспору. Ці прикраси були добре відомі еллінам та римлянам як дитячі іграшки, що шумлять, і звалися крепундії. Римляни давали

їх дітям на дев'ятий день після народження, що вважався днем очищення, та прикликали на допомогу богиню Нундіну.

Золоті крепундії знайдені лише в дитячих та жіночих похованнях. Отримані ще в дитинстві, вони збрігалися як талісмани. Проте, двох цілком схожих прикрас такого типу немає.

Подібні витвори ювелірного мистецтва в скіфських пам'ятках Північного Причорномор'я, за виключенням Огузу, невідомі, але досить поширені серед давньогрецьких пам'яток. Наявність золотих крепундій античного походження в скіфському царському кургані можна пояснити династійним шлюбом. Ймовірно, що отримані ще в дитинстві як прикраси-обереги, вони потрапили у Скіфію, як придане однієї з боспорських принцес.